

Statistikaameti strateegia 2008-2011

vahekokkuvõte 2011. aasta kohta

„Andmekogujast infoteenuse osutajaks”

MISSIOON (põhieesmärk)

Statistikaameti põhiülesanne on pakkuda ametiasutustele, äri- ja teadusringkondadele, rahvusvahelistele organisatsioonidele ning üksikisikutele usaldusväärset ja objektiivset infoteenust Eesti keskkonna, rahvastiku, sotsiaalvaldkonna ja majanduse olukorra ning trendide kohta.

VISIOON

Statistikaamet on Eestis juhtiv ja rahvusvaheliselt tunnustatud kvaliteetse ja võrreldava statistika tegija.

VÄÄRTUSED

Usaldusväarsus

- usaldusväärse statistika tegemiseks taotleme igas tööloigis kvaliteeti
- oleme oma töös erapooletud ja sõltumatud
- meie tehtud statistika tugineb teaduslikult põhjendatud ja rahvusvaheliselt tunnustatud metoodikale
- meile usaldatud andmed on kindlalt kaitstud
- meie töötajad on asjatundlikud ja pühendunud

Avatus

- oleme suhtlemises avatud ja otsekohesed
- arendame statistikat ühiskonna infovajadusele tuginedes
- meie töötajate arvamus ja initsiatiiv on Statistikaameti arengu alus
- meie tegevus on eetiline ja läbipaistev
- selgitame kasutatud metoodikat ja avaldatud statistikat
- statistika arendamisel, tegemisel ja levitamisel kasutame ajakohast tehnoloogiat

Koostöö

- meie tehtud statistika on tarbijatele võrdselt kättesaadav ja vastab tarbijate vajadustele
- arvestame oma töös statistika tarbijate ja andmeesitajate tagasisidet
- osaleme riigisisises ja rahvusvahelises statistikakoostöös
- meie töötajate koostöö on ühiste eesmärkide täitmise oluline eeldus
- peame oma lubadustest kinni

EESMÄRGID

I Riikliku statistika tuntus, respektieritus ja mõjus

Statistikat ei tehta vaid faktide konstateerimiseks. See peaks olema oluline sisend nii avalikus sfääris mitmesuguste poliitikate kujundamisel kui ka erasektoris näiteks pädevate investeerimisotsuste langetamisel. Statistikaameti (SA) missiooni edukas täitmine sõltub sellest, kas SA pakutav statistika on piisavalt tuntud, respektieritud ja mõjus — kui statistika seda pole, siis jäetakse see otsustusprotsessis sisendina lihtsalt kõrvale. Praegusel infoküllastunud ajastul tuleb aga õige info õige sihtgrupini viimiseks sageli endalgi usinalt tööd teha.

Esimese eesmärkidegrupiga seotud mõõdikud hindavad seda, kuidas SA toodetud statistika väljapoole paistab ning tinglikult võib nad jagada kvantitatiivselt mõõdetavaks (meediakajastuste ja tarbijakoolituste arv, avaldamiskalendrist kõrvalekaldumiste arv, analüütiliste väljundite kogus) ning hinnangulisteks (lisainfo leidmise lihtsus, rahulolu piirkondliku statistikaga). Kõigi hinnanguliste mõõdikute juures on meeldiv tõdeda eesmärke oluliselt ületavat tarbijate rahulolu taset. Mõne kvantitatiivse näitaja puhul on aastavõrdluses toimunud küll tagasimineku, kuid soovitud eesmärgid on enamasti siiski täidetud. Alljärgnevalt on käsitletud I grupi mõõdikuid üksikult ning täpsemalt.

Jälgiti meediakajastuste arvu.

Sihttase ja tulemus:

▪ 2007. aasta meediakajastuste arv	eesmärk 4000	tulemus 3241;
▪ 2008. aasta meediakajastuste arv	eesmärk 4000	tulemus 4279;
▪ 2009. aasta meediakajastuste arv	eesmärk 4000	tulemus 4881;
▪ 2010. aasta meediakajastuste arv	eesmärk 4000	tulemus 6630;
▪ 2011. aasta meediakajastuste arv	eesmärk 4000	tulemus 7606.

2007. aastal muudeti monitoorimise metoodikat. Seni monitooris SA 12 kanalit, kuid monitooringuettevõtte kaasamisega hakati monitoorima 120 kanalit. 2008. aastast tegi monitooringut täielikult monitooringufirma, seetõttu on ka meediakajastuste arv varasema aastaga võrreldes oluliselt suurem. 2009. aastal suurenes meediakajastuste arv varasema aastaga võrreldes 14%, keskmiselt ilmus kuus 407 riikliku statistika kajastust. 2010. aastal suurenes kajastuste arv aastaga 36%, keskmiselt ilmus kuus 553 kajastust. SA avaldas 170 pressiteadet. Mitme aasta meediamonitooringu põhjal saab väita, et üle poole riikliku statistika meediakajastustest annavad pressiteadete kajastused. Majanduslangus suurendas huvi riikliku statistika vastu ja tõstis meediakajastuste arvu. Oma osa oli ka SA sotsiaalmeediakanalite kasutuselevõtul statistika levitamisel (Twitter, Facebook, blogi, Slideshare). 2011. oli meediakajastuste arv 15% suurem kui aasta varem. Kajastuste arvu suurenemisel oli oluline osa REL (rahva ja eluruumide loendus) 2011 kajastustel, mida oli monitooringu järgi 954, samuti said varasemast rohkem kajastusi SA blogipostitused (400 kajastust). Kuus ilmus keskmiselt 634 SA kajastust. SA avaldas 2011. aastal 171 pressiteadet, mis andsid 57% meediakajastustest.

Jälgiti pressiteadete kajastusi.

Sihttase ja tulemus:

▪ 2007. aasta pressiteadete kajastamine	eesmärk 90–99%	tulemus 100%;
▪ 2008. aasta pressiteadete kajastamine	eesmärk 90–99%	tulemus 99%;
▪ 2009. aasta pressiteadete kajastamine	eesmärk 90–99%	tulemus 100%;
▪ 2010. aasta pressiteadete kajastamine	eesmärk 90–99%	tulemus 98%;
▪ 2011. aasta pressiteadete kajastamine	eesmärk 90–99%	tulemus 100%.

2008. aastal ei leidnud kajastamist Eesti Statistikaametis konverentsi pressiteade. 2009. aastal kajastati meedias kõiki SA pressiteateid. 2010. aastal ei leidnud kajastamist kolm pressiteadet: partneripäeva pressiteade, teade Wiesbadeni grupi konverentsi toimumise ja Gruusia statistikute SA külastuse kohta. 2011. aastal kajastas meedia kõiki SA pressiteateid.

Jälgiti tarbijakoolituste ja nendel osalejate arvu.

2007. aastal korraldati 10 koolitust.

2008. aastal korraldati 10 tarbijakoolitust, millel osales kokku 164 statistikahuvilist.

2009. aastal korraldati 11 tarbijakoolitust, millel osales kokku 200 statistikahuvilist.

2010. aastal korraldati 16 tarbijakoolitust, millel osales kokku 400 statistikahuvilist.
2011. aastal korraldati 16 tarbijakoolitust, millel osales kokku 720 statistikahuvilist.

Tavapärastele tarbijakoolitustele lisaks alustati 2009. aastal ka andmeesitajate koolitamist statistika kasutamise alal. Selle eesmärk on teadvustada andmeesitajatele statistika vajalikkust ja tutvustada seda, mida SA neile saab pakkuda. Andmeesitajate teadlikkuse tõstmine suurendab eeldatavalt nende koostöötahet aruannete esitamisel. 2009. aastal korraldati andmeesitajatele statistikakoolitusi neljal korral elektroonilise andmeedastuskanali (eSTAT) koolituse raames, seitsmel korral korraldati tarbijatele suunatud koolitusi. 2010. ja 2011. aastal jätkus koostöö kõigi seniste peamiste partneritega. Koolitati statistikahuvilisi kõrgkoolides (Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool), Rahvusraamatukogus, ettevõtjate hulgas ja riigiasutustes.

Jälgiti riikliku statistika kasutamist otsuste tegemisel.

SA korraldab üle ühe või kahe aasta riikliku statistika kasutamise uuringu, kust selgub, kui palju kasutatakse riiklikku statistikat otsuste tegemisel. 2011. aastal on toimunud üsna märkimisväärne langus, mis on tingitud tõenäoliselt eelkõige vastajate koosseisu muutusest – 2011. aastal oli vastanute hulgas varasemast väiksem avaliku sektori asutuste ja ettevõtete osatähtsus ning suurem teadusasutuste osatähtsus. Samuti oli seekord võimalik uuringus osaleda ka eraisikutel (enamasti üliõpilased).

Sihttase ja tulemus:

▪ 2006.aastal otsuste tegemisel statistika kasutamine	eesmärk 60%	tulemus 74,5%;
▪ 2008.aastal otsuste tegemisel statistika kasutamine	eesmärk 60%	tulemus 78,1%;
▪ 2011.aastal otsuste tegemisel statistika kasutamine	eesmärk 60%	tulemus 60%.

1.1 Täita statistikaprogrammi

Jälgiti avaldamiskalendrist kinnipidamist, eesmärk oli vältida kõrvalekaldeid.

Tulemus:

- 2007. aastal kalduti avaldamiskalendrist kõrvale 8 korral: 1 pressiteade, 7 andmebaasi avaldamist (4 neist avaldati varem, kuna andmete töötlemine sujus planeeritust kiiremini);
- 2008. aastal kalduti avaldamiskalendrist kõrvale 4 korral: 1 pressiteade, 1 väljaanne, 2 andmebaasi avaldamist;
- 2009. aastal kalduti avaldamiskalendrist kõrvale 14 korral: 1 väljaanne, 13 andmebaasi avaldamist (neist 2 avaldamine toodi ettepoole).
2009. aastal ei avaldatud taskuteatmikku „Minifakten über Estland“ saksa keeles, kuna suurtellija tühistas tellimuse. Andmebaasi avaldamiskalendrist kõrvalekaldumiste põhjuste hulgas oli 6 korral tegemist mitme teguri kokkulangemisega (töötlusprogrammi hilinemine, andmete laekumise hilinemine, tööjõu puudus).
- 2010. aastal kalduti avaldamiskalendrist kõrvale 8 korral: 1 väljaanne „Piirkondlik portree Eestist. *Regional portrait of Estonia*“, 7 andmebaasi avaldamist (sh üks kord tähtajast varem). Elektroonilisel kujul oli väljaanne tarbijatele kättesaadav õigel päeval, hilines trükkiversioon. Hilinemise põhjuseks kahe kaas autori loobumine koostööst ja koostaja pikaajaline eemalviibimine tööst seoses haigusega. Andmebaasi avaldamiskalendrist kõrvalekaldumiste põhjustena nimetati 3 korral probleeme andmete kättesaamisega andmeesitajalt, veel 3 korral nimetati ressursiprobleeme ja haigusi.
- 2011. aastal kalduti avaldamiskalendrist kõrvale 6 korral, kõik need muudatused puudutasid statistika andmebaasi, sh 2 avaldamist oli toodud varasemaks. Hilinemise põhjusena on 2 korral mainitud ressursipuudust. Kahel korral andmeid lihtsalt ei saadud (nt Vähiregistril oli probleeme andmete töötlemisega).

1.2 Suurendada eri valdkondade statistika sidusust ja võrreldavust

Seoses vajadusega luua kogutavate ja avaldatavate näitajate andmebaas, tehti järgmisi eeltöid — andmebaasi esitusstandardi raames koguti eSTATi näitajaid ja definitsioone, käivitatud on iMeta (integreeritud metaandmete süsteem) projekt. 2010. aastal valmis avaldatavate näitajate loend, mis on avaldatud veebilehel metaandmete rubriigis. 2010. aastal statistika andmebaasist genereeritud avaldatavate statistiliste näitajate loendit uuendatakse regulaarselt üks kord aastas (statistikaprogrammi jaoks). 2011. aastal alustati statistiliste uuringutega kogutavate muutujate kirjeldamisega iMetas.

Jälgiti vajaliku lisainfo leidmise lihtsust. Riikliku statistika kasutamise uuringu tulemustest selgusid tarbijate hinnangud lisainfo leidmise kohta.

Sihttase ja tulemus (punktiskaalal 1–10*):

▪ 2006. aastal lisainfo leidmise lihtsus	eesmärk 7	tulemus 7,2;
▪ 2008. aastal lisainfo leidmise lihtsus	eesmärk 7	tulemus 7,2;
▪ 2011. aastal lisainfo leidmise lihtsus	eesmärk 7	tulemus 7,1.

Riikliku statistika kasutamise uuringu sihtgrupp on SA põhitarbijad (ministeeriumid ja nende allasutused, maavalitsused, suuremad kohalikud omavalitsusüksused, teadus- ja haridusasutused jt).

Valdkondade statistika sidususe ja võrreldavuse parendamiseks on võetud kasutusse uued klassifikaatorid - tegevusalade klassifikaator (EMTAK 2008), toodete ja teenuste klassifikaator (TTL 2008), transpordistatistika tootmises kaupade klassifikaator (2000 NST) ning ametite klassifikaator (ISCO 2008).

Jälgiti vajaliku lisainfo piisavust ning lisainfo piisavat selgust ja detailsust. Riikliku statistika kasutamise uuringu tulemustest selgus, et mõlemad näitajad on langustrendis vaatamata sellele, et 99% andmebaasitabelitest on praegu metaandmetega varustatud (aastal 2007 vaid 85%).

Sihttase ja tulemus (punktiskaalal 1–10*):

▪ 2006. aastal lisainfo piisavus	eesmärk 7	tulemus 7;
▪ 2008. aastal lisainfo piisavus	eesmärk 7	tulemus 6,7;
▪ 2011. aastal lisainfo piisavus	eesmärk 7	tulemus 6,6;
▪ 2006. aastal lisainfo selgus ja detailsus	eesmärk 7	tulemus 7,1;
▪ 2008. aastal lisainfo selgus ja detailsus	eesmärk 7	tulemus 6,8;
▪ 2011. aastal lisainfo selgus ja detailsus	eesmärk 7	tulemus 6,6.

1.3 Suurendada analüütiliste toodete mahtu

Mõõdeti analüütilist väljundit valdkondade kaupa Eesti Teadusinfosüsteemi (ETISe) klassifikaatori alusel loodud SA klassifikaatori järgi.

Analüütilisse väljundisse arvestati sisse: raamat või monograafia, raamatu või kogumiku peatükk või artikkel, publitseeritud konverentsiettekanne, ajakirjaartikkel, ajaleheartikkel, elektrooniliselt avaldatud materjalid.

Tulemus:

▪ 2007. aastal analüütiliste väljundite hulk	102;
▪ 2008. aastal analüütiliste väljundite hulk	77;
▪ 2009. aastal analüütiliste väljundite hulk	50;
▪ 2010. aastal analüütiliste väljundite hulk	61;
▪ 2011. aastal analüütiliste väljundite hulk	80.

* Punktiskaala: 1 — ei, üldse mitte; 6 — keskmine; 10 — jah, väga.

2007. aastal ilmus Eesti Vabariigi 85 aasta juubeli puhul ühekordses kogumikus „Aegamööda asi kaunis” 24 artiklit. 2009. aastal on analüütiline väljund (tk arv) vähenenud enim majanduse valdkonnas (2008. aastal 39 artiklit, 2009. aastal 15 artiklit) ja eri valdkondade statistikas (2008. aastal 12 artiklit, 2009. aastal 7 artiklit). Artiklite arv küll vähenes, kuid avaldati rohkem mahukamaid analüüse (kuukirja asendus kvartalikirjaga). 2010. aastal avaldas analüütilisele väljundile positiivset mõju statistikablogi avamine ja tõenäoliselt ka stabiliseerunud olukord pärast 2009. aasta ümberkorraldusi SA-s. 2011. aasta kinnitab positiivset trendi. Tundub ka, et kirjutamist on hakatud SA-s rohkem väärtustama, näiteks on lihtsam saada artikleid kvartalikirja.

1.4 Suurendada piirkondliku statistika mahtu

Loodi piirkondliku statistika nõukogu, kuhu kuulub 6 liiget. 2009. aastaks oli kavandatud piirkondliku statistika arengukava koostamine. Ülesanne jäi täitmata seoses majandussurutisest tingitud koondamisega ja sellest tulenenud töökoormuse suurenemisega. Arengukava koostati 2010. aasta lõpuks ja 2011. aastal kiitis piirkondliku statistika nõukogu selle heaks.

Piirkondliku statistika mahu mõõtmiseks tuleks jälgida maakonna või omavalitsuse taseme näitajate arvu. Andmebaasitabelite korrastamiseks loodi töögrupp, mis tegeleb andmebaasitabeli esitusstandardi koostamisega. Kui tabelid on ühtlustatud, siis on võimalik seisud fikseerida ja võrdlus automatiseerida. Esialgselt oli kavas töö lõpetada 30.06.2009, kuid 2009. aasta jooksul ei suutnud töögrupp koostada andmebaasis avaldatud statistiliste näitajate loetelu. Vaatamata sellele, et andmebaasitabeli esitusstandard jäi koostamata ka 2010. aastal, näitajate loetelu siiski loodi. 2010. aasta näitajate loendi alusel on piirkondlikke näitajaid statistika andmebaasis kokku 1384.

Selgitati välja klientide rahulolu piirkondliku statistikaga. 2011. aasta langus on seotud tõenäoliselt uuringu metoodika muutusega. Kui 2008 küsiti piirkondliku statistika kvaliteedi üldhinnangut, millele ei osanud paljud tarbijad vastata, siis 2011. aastal küsisime konkreetsemalt, kas piirkondlik statistika vastab tarbija vajadustele. Seega võib järeldada, et piirkondliku statistika kvaliteediga on tarbijad rohkem rahul kui selle sisu ja detailsusega. Uuringust selgus, et tarbijad tunnevad sageli puudust detailsemast infost piirkondlikul tasemel, samuti statistikast väiksemate piirkondade kohta (nt KOVid, linnaosad).

Sihttase ja tulemus (punktiskaala 1–10*):

▪ 2006. aastal rahulolu piirkondliku statistikaga	eesmärk 7	tulemus 7,1;
▪ 2008. aastal rahulolu piirkondliku statistikaga	eesmärk 7	tulemus 7,4;
▪ 2011. aastal rahulolu piirkondliku statistikaga	eesmärk 7	tulemus 6,2.

1.5 Lihtsustada anonüümsete üksikandmete kasutamist ühiskonnas

Teadlastele ja teistele õigustatud subjektidele võimaldati teaduslikul eesmärgil juurdepääsu üksikandmetele rangelt reguleeritud korras.

Tulemus:

▪ 2007. aastal üksikandmete kasutamiseks sõlmitud lepingute arv	19;
▪ 2008. aastal üksikandmete kasutamiseks sõlmitud lepingute arv	13;
▪ 2009. aastal üksikandmete kasutamiseks sõlmitud lepingute arv	21;
▪ 2010. aastal üksikandmete kasutamiseks sõlmitud lepingute arv	28;
▪ 2011. aastal üksikandmete kasutamiseks sõlmitud lepingute arv	26.

Alates 1. augustist 2010, mil hakkas kehtima uus riikliku statistika seaduse, on toimunud muutus konfidentsiaalsete andmete levitamises (sh ettevõtete üksikandmed). Seadusemuudatus puudutas konfidentsiaalsete andmete levitamise teaduslikul eesmärgil kasutamise tingumusi ja korda. Kehtiv seadusandlus võimaldab üksikandmeid teaduslikel eesmärkidel laialdasemalt kasutada.

* Punktiskaala: 1 — ei, üldse mitte; 6 — keskmine; 10 — jah, väga.

2011. aastal toimus andmeedastus ühekordsete ja kestevlepingute alusel 14 erinevale juriidilisele isikule.

Kõige rohkem on lepinguid sõlmitud Tartu Ülikooliga (6), andmeid on edastatud 4 kestevlepinguga. SA on sõlminud andmeedastuslepinguid üksikandmete kasutamiseks teaduslikul eesmärgil ka huvitatud välismaiste isikutega. Lepingutega on enamasti edastatud sotsiaaluuringu, leibkonna eelarveuuringu ning Eesti tööjõu uuringu andmeid.

Teadlastele andmete edastamine toimub nende taotluse alusel. 2011. aastal ei ole lepingutejärgne andmete edastamise arv oluliselt vähenenud, sõlmiti 16 uut lepingut. Konfidentsiaalsuskohustuse on võtnud kõik juriidiliste isikutega sõlmitud lepingute alusel andmetega töötavad teadlased.

II Kõrge kvaliteediga infoteenus

Statistikaameti missiooni ei ole võimalik ellu viia, kui Statistikaameti pakutav toode ei ole kvaliteetne. Teise eesmärkidegrupiga seotud mõõdikud hindavad tegevusi, mis on kutsutud ellu toetama ja edendama statistika kvaliteeti. Osa neist keskendub tootega otseselt seotud protsesside arendamise hindamisele (teabenõuetele vastamine, aruannete laekumine, tootearenduse ja tellimustööde eristamine standardväljundi tootmisest), teised on aga kvaliteediga seotud tööjõu mitmete aspektide kaudu. Kui kvaliteeti mõjutavate protsesside arengusuundadega võib üldiselt rahule jääda, siis töötajate rahulolematuse töökeskkonnaga seab juhtide ette mitmeid raskeid otsustuskohi (eriti praeguses majandusolukorras).

Jälgiti klientide vajadustega arvestamist ja professionaalsust.

SA korraldab üle aasta riikliku statistika kasutamise uuringu, kust selgub, kuivõrd kliendid tunnevad, et SA arvestab nende vajadustega. Olukorra paranemise üheks põhjuseks on tõenäoliselt mikroandmete parem kättesaadavus teadustööks (seoses 2010. aasta augustis jõustunud uue riikliku statistika seadusega). Samuti on alates 2009. aastast kõik väljaanded veebilehel tasuta kättesaadavad ning on loodud uusi tooteid (tarbijahinnaindeksi (THI) kalkulaator, rahvastikupüramiid), mis uuringus kõrgeid hinnanguid said.

Sihttase ja tulemus (punktiskaala 1–10*):

▪ 2006. aastal klientide vajadustega arvestamine	eesmärk 7	tulemus 6,7;
▪ 2008. aastal klientide vajadustega arvestamine	eesmärk 7	tulemus 6,3;
▪ 2011. aastal klientide vajadustega arvestamine	eesmärk 7	tulemus 6,9;
▪ 2006. aastal hinnang SA professionaalsusele	eesmärk 7	tulemus 7,9;
▪ 2008. aastal hinnang SA professionaalsusele	eesmärk 7	tulemus 7,9;
▪ 2011. aastal hinnang SA professionaalsusele	eesmärk 7	tulemus 8,3.

Olulised kvaliteedinäitajad on rahvusvaheliste missioonide raportites esitatud hinnangud SA tehtud riiklikule statistikale. Mõõdikule on seatud sihttasemeks, et tehtud riiklik statistika peab vastama kehtestatud rahvusvahelistele nõuetele. Seni on hinnangud nii 2007.-2010. kui ka 2011. aastal olnud positiivsed.

Rahvusvaheliste missioonide arv on viimastel aastatel vähenenud. 2011. aastal toimus ainult 1 rahvusvaheline missioon - tarbijahindade harmoniseeritud indeksi teemal.

Esimene Rahvusvahelise Kvaliteediühingu EFQM täiuslikkuse mudeli põhine hindamine toimus 2007. aastal Eesti Kvaliteediühingu "Edasipürgiv organisatsioon" projekti raames ning siis saavutas SA lisaks ühingu tunnustusele ka Euroopa taseme "Committed to Excellence" tunnustuse. Teine mudelipõhine hindamine toimus 2009. aastal. 2009. aastal toimunud hindamise tulemusel saavutati uuesti Eesti Kvaliteediühingu tunnustus "Edasipürgiv organisatsioon", kusjuures enesehindamise tulemus oli ligi 20% kõrgem kui 2007. aastal.

* Punktiskaala: 1 — ei, üldse mitte; 6 — keskmine; 10 — jah, väga.

Täiuslikkuse mudel on soovituslik raamistik organisatsioonide juhtimiskvaliteedi parendamiseks ja selle eesmärk on saavutada tõhusa juhtimisega kõikide organisatsiooni tegevuses osalejate rahulolu kasv.

2010. aastal jätkus EFQM enesehindamisel tuvastatud kitsaskohtade parendamine. Lisaks osales SA kvaliteedijuht Eesti Juhtimiskvaliteedi Auhinna konkursil assessorina.

2011. aastal osales SA avaliku sektori kvaliteediauhinna „Arenev riigiasutus 2011“ konkursil. Konkurss lähtub Euroopa Liidu avalikus halduses laialt kasutatavast enesehindamise mudelist CAF (Common Assessment Framework), mis on Euroopa Liidu loodud üldine, avaliku sektori organisatsioonidele mõeldud enesehindamissüsteem.

Tarbijatele enama info andmiseks statistika kvaliteedi kohta otsustati 2009. aastal andmebaasitabeli esitusstandardi loomisel lisada statistika andmebaasi järgmised kvaliteedinäitajad: standardviga ja vastamismäär. Koostati ajakava kvaliteedinäitajate lisamiseks andmebaasi. Standardit tuleb täiendada seoses ESMS (Euro-SDMX Metadata Structure) metaandmete kasutuselevõtuga.

ESMS kvaliteeditunnused on osaks SA standardsest statistikatöö kirjeldusest iMetas. Euroopa statistikasüsteemi (ESS) kvaliteediraportite standard ESQRS on väljatöötamisel. Selle valmimisel lisatakse tunnused statistikatöö kirjeldusele iMetas (tööga alustati 2011. aastal).

Mõõdeti metaandmetega varustatuse määra statistika andmebaasis.

Sihttase ja tulemus:

▪ 2007. aastal metaandmetega varustatus andmebaasis eesmärk 100%*	tulemus 85%;
▪ 2008. aastal metaandmete varustatus andmebaasis eesmärk 100%*	tulemus 98%;
▪ 2009. aastal metaandmetega varustatus andmebaasis eesmärk 100%*	tulemus 98%;
▪ 2010. aastal metaandmetega varustatus andmebaasis eesmärk 100%*	tulemus 99%;
▪ 2011. aastal metaandmetega varustatus andmebaasis eesmärk 100%*	tulemus 99%.

Metaandmete standardse struktuuri loomisega andmebaasides alles tegeletakse, seetõttu ei saa praegu mõõta standardse koosseisuga metaandmetega varustatuse määra.

Mõõdeti andmete täpsustamist statistika andmebaasis.

Neli peamist statistikanäitajat, mille revisjonide suurust mõõdetakse, on majanduskasv, jaemüügi mahuindeks, tööstustoodangu mahuindeks ja ettevõtete investeeringud materiaalsesse põhivarasse. Majanduskasvu näitaja revisjoni määr on selle näitaja kiirhinnangu ja esialgse hinnangu vahe ehk andmete täpsustamise suurusjärk.

Majanduskasvu revisjonide määrad enne 2009. aastat ja pärast 2009. aastat ei ole võrreldavad, kuna 08. septembril 2009 korrigeeriti kõiki andmeid alates 1995. aastast.

Enne andmete korralist revideerimist

▪ 2006. aasta majanduskasvu näitaja revisjoni määr	muutus 0,25%;
▪ 2007. aasta majanduskasvu näitaja revisjoni määr	muutus 0,175%;
▪ 2008. aasta majanduskasvu näitaja revisjoni määr	muutus 0,275%;

Pärast andmete korralist revideerimist

▪ 2009. aasta majanduskasvu näitaja revisjoni määr	muutus 0,475%;
▪ 2010. aasta majanduskasvu näitaja revisjoni määr	muutus 0,275%;
▪ 2011. aasta majanduskasvu näitaja revisjoni määr	muutus 0,400%;

[Kaupade jaemüügi mahuindeksi](#) revisjoni määr on selle näitaja esialgse ja teistkordse avaldamise hinnangu vahe.

Jaemüügi mahuindeksid avaldas SA esimest korda klassifikaatori EMTAK 2008 järgi

2. märtsil 2009. Aastate 2008 - 2010 revisjonide määra arvutamisel on kasutatud andmeid, mis on arvutatud EMTAK 2008 järgi.

EMTAK 2003 järgi arvutatud

▪ 2006. aasta kaupade jaemüügi mahuindeksi näitaja revisjoni määr	muutus 1%;

---

* Saavutamise eesmärk aastaks 2011.

- 2007. aasta kaupade jaemüügi mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 0,67%;
- EMTAK 2008 järgi arvatud
- 2008. aasta kaupade jaemüügi mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 0,42%.
- 2009. aasta kaupade jaemüügi mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 0,33%;
- 2010. aasta kaupade jaemüügi mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 0,58%.

Tööstustoodangu mahuindeksi revisjoni määr on selle näitaja hinnangute vahe esialgsel ja teistkordsel avaldamisel.

Tööstustoodangu mahuindeksid avaldas SA esimest korda EMTAK 2008 järgi 3. märtsil 2009. Aastate 2008 - 2010 revisjonide määra arvutamisel on kasutatud andmeid, mis on arvutatud EMTAK 2008 järgi.

- EMTAK 2003 järgi arvatud
- 2006. aasta tööstustoodangu mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 3,64%;
- 2007. aasta tööstustoodangu mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 1,35%;
- EMTAK 2008 järgi arvatud
- 2008. aasta tööstustoodangu mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 1,35%.
- 2009. aasta tööstustoodangu mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 2,08%;
- 2010. aasta tööstustoodangu mahuindeksi näitaja revisjoni määr   muutus 1,50%.

Näitaja investeeringud materiaalsesse põhivarasse revisjonimäär on selle näitaja hinnangute vahe esialgsel ja teistkordsel avaldamisel.

Investeeringud materiaalsesse põhivarasse avaldas SA esimest korda EMTAK 2008 järgi 4. juunil 2009.

- EMTAK 2003 järgi arvatud
- 2007. aasta materiaalsesse põhivarasse tehtud investeeringute näitaja revisjoni määr   muutus 1,37%;
- 2008. aasta materiaalsesse põhivarasse tehtud investeeringute näitaja revisjoni määr   muutus 1,24%.
- EMTAK 2008 järgi arvatud
- 2009. aasta materiaalsesse põhivarasse tehtud investeeringute näitaja revisjoni määr   muutus 5,73%
- 2010. aasta materiaalsesse põhivarasse tehtud investeeringute näitaja revisjoni määr   muutus 0,93%.

Seoses üleminekuga klassifikaatorilt EMTAK (Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaator) 2003 klassifikaatorile EMTAK 2008, ei ole jaemüügi mahuindeksi, tööstustoodangu mahuindeksi ja materiaalsesse põhivarasse tehtud investeeringute näitajate eri perioodide revisjonide määrad võrreldavad.

Enne 2012. aasta lõppu ei saa 2011. aasta kohta kaupade jaemüügi mahuindeksi, tööstustoodangu mahuindeksi ja investeeringute revisjoni määrasid esitada, sest andmed võivad veel uueneda.

Jälgiti vigade arvu statistika andmebaasis.

Sihttase ja tulemus:

▪ 2007. aastal vigade arv andmebaasis	eesmärk 20*	tulemus 73;
▪ 2008. aastal vigade arv andmebaasis	eesmärk 20*	tulemus 48;
▪ 2009. aastal vigade arv andmebaasis	eesmärk 20*	tulemus 25;
▪ 2010. aastal vigade arv andmebaasis	eesmärk 20*	tulemus 37;
▪ 2011. aastal vigade arv andmebaasis	eesmärk 20*	tulemus 18.

2007. aastal avastatud ja parandatud vigadest 18 olid tööstuse ja transpordi valdkonna andmetes.

---

* Saavutamise eesmärk aastaks 2011

2008., 2009., 2010. ja 2011. aastal olid andmehaldurid ja statistikud hoolsamad ning seetõttu oli ka vigade arv oluliselt väiksem.

2.1 Reageerida kiiremini kliendi vajadustele

Jälgiti teabenõuetele ja tellimustöödele vastamise kiirust (tarbija antud hinnang oma rahulolu kohta vastamise kiirusega).

Sihttase ja tulemus riikliku statistika kasutamise uuringu tulemusel (skaala 1–10*):

- 2008. aastal teabenõudele ja tellimustööle vastamise kiirus eesmärk 7 tulemus 7,3 (varasemate perioodide kohta andmed puuduvad).
- 2011. aastal teabenõudele ja tellimustööle vastamise kiirus eesmärk 7 tulemus 7,7

Andmete ajakohasust (käitlemisaega) mõõdetakse ajavahemikuna päevades vaatlusperioodi lõpust kuni avaldamiseni.

2009. aastal võrreldes 2008. aastaga näitasid vaatluste käitlemisajad lühenemise trendi. Näiteks avaldati üldhariduse näitajad 97 päeva varem ning töötu sotsiaalse kaitse näitajad 75 päeva varem.

2008. aasta lõpus realiseeriti tarbijate tagasiside haldamine kliendihaldussüsteemis Kunde. Tarbijate ettepanekuid riiklikele statistilistele vaatlustele registreeritakse alates 2009. aastast Kundes. Ka osakonnad ja planeerimiskomitee menetlesid ettepanekuid Kunde kaudu.

Mitme valdkonna andmete avaldamistähtajad on ettepoole nihkunud kogu strateegiaperioodi vältel ja jätkasid sama trendi 2010. aastal. 2010. aastal avaldati statistika andmebaasis andmed infotehnoloogia kohta ettevõtetes 97 päeva varem kui 2009. aastal, alushariduse andmed 50 päeva ning ettevõtete majandustegevuse kvartaliandmed, loomakasvatuse aastaandmed ja taimekasvatuse lõplikud andmed 4 - 8 päeva varem kui 2009. aastal. Ka sotsiaaluuringu andmete avaldamist õnnestus 2009. ja 2010. aastal tuua varasemaks. Võrreldes 2009. aastaga avaldati 2010. aastal varem veel ettevõtete välismaiste tütarettevõtete andmed (10 päeva), loomakasvatuse I kvartali andmed (8 päeva), tööstustoodete nii esialgsed kui ka lõplikud andmed (vastavalt 27 ja 9 päeva), valitsemissektori aasta- ja kvartaliandmed (5 - 8 päeva), pensionikindlustuse andmed (5 päeva) ja finantsettevõtete I kvartali andmed (4 päeva).

On valdkondi, mille andmete avaldamisaeg kõigub kord varasemaks, kord hilisemaks sõltuvalt sellest, millal Statistikaamet saab koondandmed. 2010. aastal lükkus võrreldes 2009. aastaga hilisemaks sotsiaalteenuste, eriala- ja teadusraamatukogude ning kutse- ja kõrghariduse andmete avaldamine.

2011. aasta veebruaris avaldati esmakordselt Põllumajandusministeeriumi poolt arvatud põllumajanduse majandusliku arvepidamise esialgsed andmed 2010. aasta kohta. Kuni 2011. aastani esialgseid andmeid ei avaldatud. Statistikaameti arvatud lõplikud andmed avaldati nagu seni novembris.

2011. aastal avaldati võrreldes 2010. aastaga oluliselt varem (4 kuud ehk 120 päeva) välismaiste tütarettevõtete majandusnäitajate andmed. Väliskaubandusstatistika lõplikke andmeid hakati avaldama 40 päeva pärast aruandekuu lõppu, s.t 12 kuni 19 päeva varem. Eelmistel aastatel avaldati selleks ajaks esialgsed andmed, mida enam ei avaldata. 21 päeva varem avaldati andmed õigussüsteemi kohta. Andmed rahvakultuuri kohta avaldati peaaegu kolm kuud varem (83 päeva). 8 kuni 9 päeva varem avaldati andmed elanikkonna reisimise kohta ning 8 päeva varem andmed spordiklubide kohta.

Hiljem avaldati võrreldes 2010. aastaga andmed filmide levi kohta - 6 päeva ja hariduse andmed - 14 kuni 21 päeva.

2.2 Tagada suur klientide personaalsem teenindus

Suurkliendi haldussüsteemi põhimõtete väljatöötamine takerdus määratlemisse, kes on SA mõistes suur klient. Tähtaega pikendati 2010. aasta lõpuni.

---

* punktiskaala: 1 — ei, üldse mitte; 6 — keskmine; 10 — jah, väga

Üleminek personaalsele suurl klientide teenindusele eeldab muudatusi AKO (andmete kogumise osakond) töökorralduses ja infosüsteemi eSTAT täiendamist. Analüüsi personaalsele klienditeenindusele ülemineku vajadust SA-s. Lõpliku otsuse tegemiseks korraldati 2011. aastal andmeesitajate hulgas tarbijauuring, et kaardistada ootused personaalseks klienditeeninduseks ja selgitada välja kliendirahulolu tänase teenusekvaliteediga. Uuringu tulemusel selgus, et suurl klientihaldurite järgi vajadust ei ole ja enamik andmeesitajaid on klienditoe teenusega rahul.

Mõõdeti aruandluskohustuslastelt tähtjaks laekunud aruannete osakaalu.

Mõõtmisel võeti protsent laekuma pidanud aruannete koguarvust esitamisperioodide (kuu, kvartali, aasta ja poolaasta) kaupa, vaatlusaastaid ei eristatud (vaadeldav periood on 1. jaanuar – 31. detsember).

Mõõtmisel on lähtutud aruandluskohustuslaste aruannete tähtjaks (esitamise kuupäev + 2 päeva) esitamisest.

▪ 2007. aasta kuuaruanded	tulemus 46%;
▪ 2008. aasta kuuaruanded	tulemus 60%;
▪ 2009. aasta kuuaruanded	tulemus 64%;
▪ 2010. aasta kuuaruanded	tulemus 62%;
▪ 2011. aasta kuuaruanded	tulemus 60%;
▪ 2007. aasta kvartaliaruanded	tulemus 43%;
▪ 2008. aasta kvartaliaruanded	tulemus 44%;
▪ 2009. aasta kvartaliaruanded	tulemus 51%;
▪ 2010. aasta kvartaliaruanded	tulemus 51%;
▪ 2011. aasta kvartaliaruanded	tulemus 52%;
▪ 2007. aasta poolaastaruanded	tulemus 32%;
▪ 2008. aasta poolaastaruanded	tulemus 31%;
▪ 2009. aasta poolaastaruanded	tulemus 30%;
▪ 2010. aasta poolaastaruanded	tulemus 36%;
▪ 2011. aasta poolaastaruanded	tulemus 51%;
▪ 2007. aasta aastaruanded	tulemus 36%;
▪ 2008. aasta aastaruanded	tulemus 36%;
▪ 2009. aasta aastaruanded	tulemus 35%;
▪ 2010. aasta aastaruanded	tulemus 34%;
▪ 2011. aasta aastaruanded	tulemus 44%.

Hoolimata sellest, et alates 2008. aastast loobuti paberaruannete saatmisest aruandekohustuslastele, ei ole aruannete laekumise tähtaegsus märgatavalt halvenenud. Kuu- ja kvartaliaruannete laekumine on isegi paranenud.

2009. aastal loobuti majandusüksustele 2010. aasta aruandevormide kohta paberteavituskirjade saatmisest. Aruandluskohustusest teavitatakse vaid elektrooniliselt (eSTAT, Ametlikud Teadaanded).

2010. aastal tähtjaks esitavate aruannete määr sisuliselt ei muutunud, vaid jäi eelmise aastaga võrreldes samale tasemele. Tulemuse parandamiseks kavandatud enne tähtja saabumist ennetavate meeldetuletuskirjade saatmine aruandluskohustuslastele oodatud tulemust ei toonud. Seepärast on kavas senist teavitustaktikat muuta aruandluskohustuslaste kesksmaks.

2011. aastal paranes aruannete tähtaegne laekumine jätkuvalt kõigis vaadeldavates gruppides. Tähtjaks esitati 73% kuu-, 77% kvartali-, 91% poolaasta- ja 74% aastaruannetest.

2.3 Standardiseerida andmetöötlusprotsess

Algatatud on projekt statistiliste andmete andmetöötluse infosüsteemi (VAIS) loomiseks, mille eesmärk on luua universaalne süsteem, mis võimaldab töödelda kõikide statistikatööde (sh administratiivsetest andmeallikatest) kogutud andmeid.

2010. aastaga teostati VAISi 3 arendusetapi tööd - MMX metaandmete depositooriumi teostus, Neuchatel metamudeli (mudel, mis kirjeldab statistika infosüsteemis objekti tüübid, nende tunnused ja omavahelised seosed) teostus ja Role-based access control (RBAC).

2011. aastal teostati 3. - 6. arendusetapi tööd: andmetöötluse komponendid (andmete laadimine, andmete sidumine, muutujate lisamine, andmete versioniseerimine, käsk/grupp/töövoo taaskäivitamine, andmekontrollid, automaatsed imputeerimised, andmete laiendamine, statistilise üksuse imputeerimine, andmete anonümiseerimine), VAIS Designer'i, VAIS Operator'i ja VAIS administrator'i rakendused; kasutajajuhendid kõigile rakendustele ja REL lähteandmete lõplik mudel koos dokumentatsiooniga. Viimases etapis tehti koolitused ja alustati REL andmetöötluse simulatsiooniga.

2012. aastal võetakse VAIS kasutusele REL andmetöötluses.

2.4 Eristada tootearendus ja tellimustööd standardväljundi tootmisest

Mõõdikuna kasutatakse töötundide arvu. Statistikaametis jälgitakse töötundide jagunemist statistikatoodetele, tootearendusele ja tellimustöödele alates 01.01.2009, kui alustati üldist tööaja arvestust—tegevuse analüüsi tabelite igapäevast või iganädalast täitmist.

Et tööaega täpselt mõõta, märgivad kõik Statistikaameti töötajad (v.a küsitlejad ja hinnaregistraatorid) iga päeva kohta ajamärgimise programmi tegevustele ja kulukohtadele kulunud aja. Aasta lõpus tehakse ajamärgimise andmetest kokkuvõtted.

Tulemus:	2009*	2010	2011
statistikatöödele kulutatud aeg	85%	80%	78 %
tootearendusele kulutatud aeg	7%	8%	8 %
tellimustöödele kulutatud aeg	2%	1%	1 %
grantidest ja struktuurivahenditest rahastatavatele projektidele kulutatud aeg	6%	11%	12 %

Võrreldes 2009. ja 2010. aastaga on 2011. aastal struktuurivahenditest rahastatavatele ja grandiprojektidele kulutatud aeg suurenenud ja seda just struktuurivahendite projektide arvelt. Arendustegevuse kasv on veidi suurendanud ka tootearendusele kulutatud aja mahtu (tundides võrreldes 2010.aastaga 5200 tundi ehk 11,8 % ja seda peamiselt VVIS - Eesti elanike ja majandusüksuste esindajate küsitluste planeerimise ja läbiviimise operatiivne juhtimissüsteem, VAIS - statistiliste andmete andmetöötluse infosüsteem ja iMeta arendustele). Statistikatööde osatähtsus on üldises ajabilansis küll vähenenud, kuid tööde maht tundides, seoses REL tööde mahu kasvuga, suurenenud.

Kokkuvõtteks 2011. aasta kohta ei saa järeldada, et seoses arendustegevuse kasvuga statistikatöödele kulutatud töötundide arv vähenenud oleks. Teostatud ja teostamisel olevad arendused hakkavad statistikatööde töömahu muutust mõjutama alles pärast seda, kui arendused on juurutatud ja kasutusele võetud.

2.5 Suurendada mitmekülgsete statistikaprofessionaalide osatähtsust

Vastavalt EFQM "Edasipürgiv organisatsioon" tegevusplaanile töötati välja karjäärijuhtimise põhimõtted ja nende rakendusjuhendid. Karjäärijuhtimise üks eesmärk on luua järelkasv

---

* 2009. aasta andmeid on võrreldes 2009. a vahearuandes esitatud andmetega uuendatud. Andmetest on elimineeritud mittetööne aeg.

statistikaspetsialistide ja juhtide võtmeametikohtadele SA sees. Karjääriarendamise võimalust pakutakse SA töötajatele, kes avaldavad selleks arenguvestlusel soovi.

Mõõdeti, kui palju vabanenud ametikohti täidetakse juba Statistikaametis töötavate inimestega.

Tulemus:

▪ 2007. aastal ametikohtade (55) täitmine SA-siseselt	eesmärk 35%	tulemus 22%;
▪ 2008. aastal ametikohtade (31) täitmine SA-siseselt	eesmärk 35%	tulemus 29%;
▪ 2009. aastal ametikohtade (1) täitmine SA-siseselt	eesmärk 35%	tulemus 0%;
▪ 2010. aastal ametikohtade (19) täitmine SA-siseselt	eesmärk 35%	tulemus 32%;
▪ 2011. aastal ametikohtade (19) täitmine SA-siseselt	eesmärk 35%	tulemus 46%.

Vabanevate ametikohtade täitmine SA-s juba töötavate inimestega on aasta-aastalt suurenenud (erandiks on 2009. aasta, kui vabanes ainult üks ametikoht, millele võeti inimene väljastpoolt) ja 2010. aastal täideti vabanenud ametikohtadest SA-siseselt enam, kui varasematel aastatel. Seatud eesmärk – 35% - suudeti täita alles 2011. aastal.

2010. aasta arenguvestlustest ilmnas, et SA töötajad on ametisiselt küllaltki ametitruud ja olles juba asunud mingile ametikohale SA-s, ei soovi seda eriti sageli vahetada mõne teise ametikoha vastu.

Sellest tulenevalt oli huvi arenguvõimaluste vastu pakutavatele võtmeametikohtadele üsna tagasihoidlik ja mitmete asjaolude tulemusena ei õnnestunudki arenguprogramme 2010. aastal teostada.

Küll aga ilmnas töötajate huvi ja vajadus arendada end tööalaselt erinevate statistikateemade osas nii osakonnasiselt kui ka osakondadevaheliselt. Näiteks ettevõtlusstatistika osakonna (ESO) töötajad tahtsid saada ülevaadet SKP ja sisend- ja väljundtabelite koostamise metoodikast ja ESO poolt toodetavate andmete kasutamisest rahvamajanduse-, finants- ja keskkonna arvepidamise osakonnas (RFKAO), THI koostamisel hinna- ja palgastatistika osakonnas (HPSO) ning majutus- ja turismistatistika koostamisest sotsiaaluuringute talituses. Tulenevalt SA karjäärijuhtimise põhimõtetest koostati esitatud soovide alusel töötajate tööalase arengu plaan ning 2010.a sügisel toimusid kohtumised eelpool nimetatud osakondade töötajatele.

Mõõdeti ka konverentsidel peetud ettekannete arvu.

Tulemus:

▪ 2007. aastal konverentsidel peetud ettekannete arv	64;
▪ 2008. aastal konverentsidel peetud ettekannete arv	70;
▪ 2009. aastal konverentsidel peetud ettekannete arv	46;
▪ 2010. aastal konverentsidel peetud ettekannete arv	45;
▪ 2011. aastal konverentsidel peetud ettekannete arv	44.

Rahvusvahelistel konverentsidel (sh Eurostatis) peetud ettekannete osatähtsus aastatel 2008 ja 2009 vähenes – 2007. aastal peeti rahvusvahelistel konverentsidel 61% ettekannetest, 2008. aastal 41% ja 2009. aastal 39%. Vähenemist mõjutas halvenenud majanduslik olukord (vähem osalemisi konverentsidel) ja koondamised. 2010. aastal oli rahvusvahelistel konverentsidel (sh Eurostatis) peetud ettekannete osatähtsus taas pisut suurem (47%), kuid jäi endiselt alla 2007. aasta näitajale (61%). 2011. aastal oli väga suur Eestis peetud ettekannete osatähtsus – 82%. Ilmselt mõjutas seda rahvaloenduse temaatika fookuses olek. Ettekannete üldarv on olnud viimastel aastatel stabiilne.

2010. aastal oli koolituseelarve jätkuvalt madalseisus, kuid intensiivsemalt otsiti lisaressursse koolitusteks ja osaleti enam tasuta koolitustel. EL struktuurivahendite toel korraldati ameti osakonna- ja talitusejuhtidele koolitus teemal „Muutuste juhtimine tuginedes Statistikaameti strateegiale ja väärtustele“. Samuti kasutati EL struktuuri toetusi töötajate õppereisideks Soome Statistikaametisse ja Taani Statistikaametisse. Mõlema õppereisiga kaasnes osalemine vastavateemalisel (statistika kvaliteet, IT) konverentsil. Varasemaga võrreldes uudne oli osalemine suurte rahvusvaheliste projektide (PIAAC – täiskasvanuhariduse arendamine ja SHARE – uuring inimeste tervislikust seisundist, vananemisest ja pensionile jäämisest) koolitustel ning Statistikaameti siseselt korraldatud statistikaalased koolitused.

2011. aastal õnnestus koolitusteks leida eelarvest veidi rohkem raha kui eelmisel aastal, kuid heaks oleks olukorda palju nimetada. Jätkusid Euroopa statistikute koolitusprogrammi (ESTP - European Statistical Training Programme) koolitused, osaleti kõikvõimalikel tasuta koolitustel, võimaluste piires võeti osa ka Rahandusministeeriumi pakutavatest koolitustest. Aasta olulisimaks koolitusprojektiks kujunes rahvamajanduse arvepidamise baaskoolitus, mida korraldasid kolleegid Soome

Statistikaametist, kes teevad sama koolitust ka ESTP raames. Sellest koolitusest sai osa kokku 40 inimest, sh ka Rahandusministeeriumist ja Eesti Pangast. Statistikaametist osalesid nii rahvamajanduse arvepidamisega otseselt tegelevad kui ka teiste statistikaosakondade töötajad. Teine oluline ja mahukas koolitusprojekt oli struktuurifondide toetusel alustatud mentorite koolitus, kus osales samuti ligi 40 Statistikaameti töötajat, enamuses valdkonnajuhid ja talituste juhatajad. Koolitus andis tulevastele mentoritele teadmisi, kuidas tagada uutele töötajatele kiirem ja põhjalikum sisseelamine.

2007. aastal toimus koolitusi (keskmist inimtundi*)	eesmärk 5	tulemus 8,5 ;
2008. aastal toimus koolitusi (keskmist inimtundi)	eesmärk 5	tulemus 3,84;
2009. aastal toimus koolitusi (keskmist inimtundi)	eesmärk 5	tulemus 1,88;
2010. aastal toimus koolitusi (keskmist inimtundi)	eesmärk 5	tulemus 2,28;
2011. aastal toimus koolitusi (keskmist inimtundi)	eesmärk 5	tulemus 4,77.

Mõõdeti töötajate voolavust koosseisuliste ja koosseisuväliste töötajate lõikes:

2007. aastal koosseisuliste töötajate voolavus	17,3 %;
2008. aastal koosseisuliste töötajate voolavus	16,9 %;
2009. aastal koosseisuliste töötajate voolavus	5,6%;
2010. aastal koosseisuliste töötajate voolavus	5,6%;
2011. aastal koosseisuliste töötajate voolavus	6,7%.
2007. aastal koosseisuliste ja koosseisuväliste töötajate voolavus kokku	17,6%;
2008. aastal koosseisuliste ja koosseisuväliste töötajate voolavus kokku	17,7%;
2009. aastal koosseisuliste ja koosseisuväliste töötajate voolavus kokku	6,3%;
2010. aastal koosseisuliste ja koosseisuväliste töötajate voolavus kokku	5,7%;
2011. aastal koosseisuliste ja koosseisuväliste töötajate voolavus kokku	8,4%.

2010. aastal oli töötajate voolavus sarnaselt 2009. aastaga madal. Peamine SA-väline töötajate voolavuse mõjutaja on majanduslik olukord, mille tõttu inimesed soovivad kindlat töökohta säilitada. Suure tööpuuduse tõttu ei olnud ka töökohtade valik suur.

Statistikaameti sisest jätkati vahetute juhtide koolitamist (kovisioonigruppide töö elavdamine, muudatuste juhtimise koolitus). Jätkati välja töötatud protseduuride juurutamist (karjäärijuhtimise põhimõtted, personalipoliitika jne), mis aitavad ühtlustada juhtimisprotseduuride raames otsuste tegemist.

2011. aastal on töötajate voolavus veidi suurenenud, peegeldades otseselt mõningast elavnemist riigi majanduselus.

2.6 Muuta organisatsioonikultuur osakonnakesksest asutusekeskseks

Mõõdikud pärinevad töötajate rahulolu uuringutest (TROU). Uuringutes küsiti, mil määral töötajad on rahul SA kultuuri ja sisekliimaga, mil määral info ja teadmuse liikumise ja koostööga ning kuivõrd tuntakse end ühtse pere liikmetena.

Töötajate rahulolu uuringut (TROU) korraldatakse statistikaametis üle aasta. 2010. aastal korraldati juba kolmas töötajate rahulolu uuring sama metoodika alusel. Küsiti töötajate rahulolu SA kultuuri ja sisekliimaga, töötajate hinnangut info ja teadmuse liikumisele ning koostööle ja hinnangut, kas SA töötajad tunnevad end SA-s ühtse pere liikmena.

TROU tulemuste kohta anti tagasisidet organisatsiooniüleselt. Struktuuriüksustes arutati uuringu tulemusi ja tehti ettepanekuid võimalikeks parendustegevusteks. Ettepanekud arutati läbi osakonnajuhatajate tasemel.

---

* keskmine inimtund = 60min.

Tulemus TROU põhjal (mõõteskaala 1–100 punkti):

▪ 2006. aastal töötajate rahulolu SA kultuuri ja sisekliimaga	64 punkti;
▪ 2008. aastal töötajate rahulolu SA kultuuri ja sisekliimaga	60 punkti;
▪ 2010. aastal töötajate rahulolu SA kultuuri ja sisekliimaga	56 punkti;
▪ 2006. aastal töötajate hinnang info ja teadmuse liikumisele ning koostööle	70 punkti;
▪ 2008. aastal töötajate hinnang info ja teadmuse liikumisele ning koostööle	66 punkti;
▪ 2010. aastal töötajate hinnang info ja teadmuse liikumisele ning koostööle	65 punkti;
▪ 2006. aastal SA töötajad tunnevad end SA-s ühtse pere liikmena	63 punkti;
▪ 2008. aastal SA töötajad tunnevad end SA-s ühtse pere liikmena	58 punkti;
▪ 2010. aastal SA töötajad tunnevad end SA-s ühtse pere liikmena	60 punkti.

SA töötajate rahulolu SA kultuuri ja sisekliimaga on uuringust uuringusse vähenenud. Samas ei olnud 2010. a uuringus selle näitaja seos töötajate rahulolu koondnäitajaga märkimisväärne: kõige olulisem oli töötajate väärtustamine. Eelkõige oodati, et SA tippjuhtkond leiaks enam aega töötajatega tegelemiseks. Uuringu tulemuste põhjal alustati 2010. a sügisel töötajate meelepidamist nende tööjuubelitel.

Hinnang info ja teadmuse liikumisele ning koostööle oli samuti ühe palli võrra vähenenud. Teadmuse jagamiseks korraldati 2010. aastal statistikaosakondade vahelisi sisekoolitusi, kus ühe osakonna töötajad tutvustasid teistele oma töid ja toodetavat statistikat. Arutusel oli ka statistikute koovisiooni käivitamine, kuid sellest esialgu loobuti. Juhtide koovisioonigruppide elavdamiseks ja uute meetodite rakendamiseks korraldati 2010. a sügisel kohtumine Self II konsultantidega.

Uuringust järeldus, et 2010. aastal tundsid SA töötajad end veidi rohkem ühtse pere liikmena kui 2008. aastal (vahe 2 palli). Jätkatud on traditsiooniliste ühisürituste (talvapäev, suvapäev(ad), jõuluüritused) korraldamist ja eelarvepiirangute tingimustes on korraldajad ilmutanud suurt leidlikkust.

Töötajate rahulolu 2010. aastal on kindlasti mõjutanud ka asjaolu, et 2009. a sügisel toimus SA-s koondamine, mille järel lisandus allesjäänud töötajatele tööülesandeid, mille täiendavaks tasustamiseks puudusid võimalused.

Olukord Statistikaametis ei ole 2012. aasta alguseks võrreldes kahe aasta tagusega oluliselt muutunud. Eelmisest (2010. a) rahulolu uuringust saadud teabe alusel kavandatud tegevusi pole õnnestunud rahapuudusel teostada. Seetõttu ei ole ka alust arvata, et töötajate rahulolus on toimunud olulisemaid muutusi. Nendest kaalutlustest lähtudes ja arvestades finantsressursside vähesust otsustati 2012. aastal töötajate rahulolu uuringut mitte korraldada.

2.7 Luua ajakohane töökeskkond

SA töötajatelt küsiti TROU käigus, kas tööks vajalikud tehnilised vahendid on olemas ja tööruumid ning olmetingimused on rahuldavad.

Tulemus TROU põhjal (mõõteskaala 1–100 punkti):

▪ 2006. aastal SA töötajatel on olemas tööks vajalikud tehnilised vahendid	71 punkti;
▪ 2008. aastal SA töötajatel on olemas tööks vajalikud tehnilised vahendid	73 punkti;
▪ 2010. aastal SA töötajatel on olemas tööks vajalikud tehnilised vahendid	69 punkti;
▪ 2006. aastal SA töötajad on rahul tööks vajalike tööruumide ja olmetingimustega	54 punkti;
▪ 2008. aastal SA töötajad on rahul tööks vajalike tööruumide ja olmetingimustega	49 punkti;
▪ 2010. aastal SA töötajad on rahul tööks vajalike tööruumide ja olmetingimustega	46 punkti.

Rahulolu tööks vajalike tehniliste vahenditega on 2010. aastal võrreldes eelmise uuringuga vähenenud. Oma osa on selles suurenenud vajadusel skaneerimistehnika järele ning paljundus- ja skaneerimistehnika jätkuval vananemisel.

2009. a septembris toimus SA büroohoone omaniku vahetus, mille tulemusena halvenesid töötajate töö- ja olmetingimused (tööruumide temperatuur, parkimistingimused, pesemisvõimalus jmt). See peegeldus tööruumide ja olmetingimustega rahulolu jätkuvas vähenemises. Kuna SA büroohoone omanik ei ole täitnud rentniku vajadusi töötajate töötingimuste parandamiseks, on peamine võimalus ametile uute tööruumide leidmises. Et SA büroohoone rendileping lõpeb 31.12.2012, korraldas AS Riigi Kinnisvara 2010. a lõpus üürikonkursi Statistikaametile uute tööruumide saamiseks.

2011. a lõpuks oli büroohoone veelkord omanikku vahetanud. 2010. a lõpus korraldatud üürikonkurss luhtus, kuid korduskonkursi tulemusena õnnestus 2012. aasta alguses allkirjastada alates 2013. a IV kvartalist kehtima hakkav üürileping. Statistikaamet kolib siis uude, spetsiaalselt ameti jaoks ehitatavasse büroohoonesse Tatari 51.

III Partnerlus andmeesitajaga

Nii nagu I grupi eesmärkide on ka III grupi eesmärkide teravik suunatud Statistikaametist väljapoole. Erinevalt I grupi keskendatusest tarbijale on III grupi fookus suunatud andmeesitajale. Püstitatud ülesannete täitmisega saadi plaanipäraselt hakkama. Oluline töövõit on, et kõik majandusüksustele suunatud aruanded, v.a üks, , on esitatavad eSTATi kaudu.

Jälgiti, kui paljud majandusüksustest aruandluskohustuslased kasutavad elektroonilist andmeedastuskanalit eSTAT — mõõdeti eSTATi kaudu laekuvate aruannete osakaalu majandusüksustelt laekunud aruannetest kokku (kuu-, kvartali-, poolaasta- ja aastaaruannete lõikes), vaatlusaastaid ei eristatud (see tähendab, et vaadeldakse kõiki perioodil 1. jaanuar – 31. detsember laekunud aruandeid).

Mõõdiku tulemus* (eSTAT-i kaudu laekuvate aruannete osakaal majandusüksustelt laekunud aruannetest kokku):

Sihttase 80% aastaks 2011; tulemused:

▪ 2007. aasta kuuaruanded	tulemus 26%;
▪ 2008. aasta kuuaruanded	tulemus 36%;
▪ 2009. aasta kuuaruanded	tulemus 59%;
▪ 2010. aasta kuuaruanded	tulemus 70%;
▪ 2011. aasta kuuaruanded	tulemus 73%;

Sihttase 80% aastaks 2011; tulemused:

▪ 2007. aasta kvartaliaruanded	tulemus 20%;
▪ 2008. aasta kvartaliaruanded	tulemus 34%;
▪ 2009. aasta kvartaliaruanded	tulemus 71%;
▪ 2010. aasta kvartaliaruanded	tulemus 74%;
▪ 2011. aasta kvartaliaruanded	tulemus 77%;

Sihttase 70% aastaks 2011; tulemused:

▪ 2008. aasta poolaastaaruanded	tulemus 29%;
▪ 2009. aasta poolaastaaruanded	tulemus 48%;
▪ 2010. aasta poolaastaaruanded	tulemus 72%;
▪ 2011. aasta poolaastaaruanded	tulemus 91%;

Sihttase 70% aastaks 2011; tulemused:

▪ 2007. aasta aastaaruanded	tulemus 15%;
▪ 2008. aasta aastaaruanded	tulemus 37%;
▪ 2009. aasta aastaaruanded	tulemus 58%;

---

* 2010. aastal uuendati mõõtmismetoodikat. Sellest tulenevalt korrigeeriti 2007-2009 aastate tulemusi.

▪ 2010. aasta aastaaruanded	tulemus 67%;
▪ 2011. aasta aastaaruanded	tulemus 74%.

2007. aastal sai eSTATi kaudu esitada 77 aruannet.

2008. aastal sai eSTATi kaudu esitada 127 aruannet ehk 90% kõigist ettevõtetelt kogutavatest aruannetest.

2009. aastal sai eSTATi kaudu esitada 139 aruannet ehk 99% kõigist ettevõtetelt kogutavatest aruannetest.

2010. aastal oli eSTATi kaudu esitatavaid aruandeid 150 ehk 99% kõigist ettevõtetelt kogutavatest aruannetest.

2011. aastal oli eSTATi kaudu esitatavaid aruandeid 154 ehk 99% kõigist ettevõtetelt kogutavatest aruannetest.

Andmeesitajad ja aruandluskohustuslased on eSTATi hästi vastu võtnud ning need, kes on harjunud aruandeid eSTATi kaudu pidevalt esitama (kuu- ja aastaaruannete esitajad) jätkavad selle kasutamist. Aasta-aastalt esitatakse järjest rohkem aruandeid elektrooniliselt.

3.1 Kasutada rohkem andmekogudes olevaid andmeid

2011. aastal tehti eeltööd majandusaasta aruande andmete kasutuselevõtuks statistikatöös „Ettevõtete majandusnäitajad“ ning Maksu- ja Tolliameti käibedeklaratsiooni andmete kasutuselevõtuks statistikatöös „Kaubandusettevõtete majandusnäitajad“. Töö tulemused rakenduvad 2012. aastal: majandusaasta aruande andmetega eeläidetakse 31 aruandevormi eSTATis ja ühe hõivatuga jaemüügiettevõtete puhul hakati kasutama aruande andmete asemel käibedeklaratsiooni andmeid.

Tulemus:

▪ 2007. aastal administratiivsete andmekogude andmete kasutamine	tulemus 41%*;
▪ 2008. aastal administratiivsete andmekogude andmete kasutamine	tulemus 43%*;
▪ 2009. aastal administratiivsete andmekogude andmete kasutamine	tulemus 48%*;
▪ 2010. aastal administratiivsete andmekogude andmete kasutamine	tulemus 50%;
▪ 2011. aastal administratiivsete andmekogude andmete kasutamine	tulemus 56%.

2011. aasta mõõdiku väärtus ei ole võrreldav eelmiste aastatega, sest toimus üleminek sisendipõhiselt vaatluste süsteemilt väljundipõhisele statistikatööde süsteemile.

SA on intensiivsemalt tegelenud administratiivsete andmekogude kvaliteedi analüüsimisega.

2011. aastal tehti andmekogude kvaliteedi analüüsi, millest enamik oli seotud registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) ettevalmistamisega. Lisaks analüüsiti isikute tulude infot sisaldavaid andmekogusid (Maksu- ja Tolliameti, Haigekassa ja Sotsiaalkindlustusameti andmekogud) eesmärgiga selgitada välja, milliseid Eesti sotsiaaluuringu isiku- ning leibkonnapõhiste küsimuste tunnustest on võimalik asendada riiklike andmekogude andmetega.

Samuti osaleb SA Euroopa Liidu üleses riikide ühisprojekti ESSnet** AdminData, mille siht on kasutada administratiivseid ja arvepidamise andmeid ettevõtlusstatistikas.

2011. aastal rendati andmekogudest andmete hõivamiseks ADAM infosüsteem, mis võeti vastu 15.11.2011. Süsteem võimaldab hõivata administratiivsete allikate üksikandmeid ja teha esmane andmetöötlus. Tehtud on liidestused 7 andmekoguga: EMTA - Maksu- ja Tolliameti infosüsteem, RIK – registrite ja infosüsteemide keskus, RR - rahvastikuregister, EHR - ehitusregister, EHIS - õppurite ja haridusasutuste register, HK - haigekassa, RKOARR – riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register.

* Mõõdiku arvutamisel ei võeta arvesse statistikatöid, kus andmekogumist ei toimu, samuti kogumikke ja meetoodilisi töid, mis on statistikatööna kirjas.

** Euroopa statistikasüsteemi võrgustik

3.2 Vähendada keskmist aruande täitmise aega

Alates 2008. aastast mõõdetakse aruande täitmiseks kuluvat aega.

▪ 2008. aastal ühe aruande täitmise keskmine aeg	tulemus 112 min
▪ 2009. aastal ühe aruande täitmise keskmine aeg	tulemus 104 min
▪ 2010. aastal ühe aruande täitmise keskmine aeg	tulemus 99 min
▪ 2011. aastal ühe aruande täitmise keskmine aeg	tulemus 110 min

Kui aastatel 2008-2010 aruannete täitmise keskmine aeg pidevalt vähenes, siis 2011. aastal tõusis see uuesti 2008. aasta tasemele. Kasvu põhjustasid kolme mahuka ebaregulaarse statistikatöö andmekogumise sattumine 2011. aastale ja väliskaubanduse aruannete mahtude kasv.

3.3 Parandada küsitlusmaterjali kvaliteeti

2011. aasta aruandevormide kirjeldamisel jätkati eelmisel aastal alustatud majandusüksuste aruandevormide ühtlustamist. Aruande täitmise hõlbustamiseks alustati mitmete aruannete eeltäitmist olemasolevate andmetega ja lisati aruannetele automaatsed summeerimised.

Selle tegevuse mõõdik on andmete paranduste määr, mida praeguses tootmisprotsessis pole veel võimalik jälgida.

On loodud Eesti elanike ja majandusüksuste esindajate küsitluste planeerimise ja läbiviimise operatiivne juhtimissüsteem (VVIS), mille suureks eeliseks on isikute kombineeritud küsitluste tegemise võimalus (veebi- ja silmast-silma intervjuuna).

3.4 Minna üle aruannete kogumiselt näitajate kogumisele

2010.-2011.aastal teostati integreeritud metaandmete süsteemi projekt iMeta, mille käigus juurutati metaandmete kirjeldamiseks Neuchâтели mudel, mis seob ühtsesse süsteemi muutujate, näitajate, mõistete ja statistikatööde kirjeldused. 2011. aastal kirjeldati iMetas 36 aruande muutujad, so 21% kõigist 2012.a aruannetest.

iMeta jätkuarendus on planeeritud teha 2013. aastal.